

3.10.2022

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelője nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 132. cikkének (2) bekezdése alapján

Mahszá Amíni haláláról és a nőjogi tüntetők Iránban történő elnyomásáról (2022/2849(RSP))

Ernest Urtasun, Bronis Ropè, Kira Marie Peter-Hansen, Anna Cavazzini, Hannah Neumann, Jordi Solé, Francisco Guerreiro, Alice Kuhnke, Pär Holmgren, Jakob G. Dalunde, Tineke Strik, Mounir Satouri, Ignazio Corrao, Rosa D'Amato, Saskia Bricmont, Tilly Metz, Yannick Jadot, Sylwia Spurek

a Verts/ALE képviselőcsoport nevében

B9-0436/2022

**Az Európai Parlament állásfoglalása Mahszá Amíni haláláról és a nőjogi tüntetők Iránban történő elnyomásáról
(2022/2849(RSP))**

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Iránról szóló korábbi állásfoglalásaira,
 - tekintettel a főképviselőnek az Európai Unió nevében tett, 2022. szeptember 25-i nyilatkozatára és az Európai Külügyi Szolgálat szóvivőjének Mahszá Amíni haláláról szóló, 2022. szeptember 19-i nyilatkozatára,
 - tekintettel a nők és lányok elleni erőszakról, valamint a velük szembeni megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelemről szóló, 2008. december 8-i európai uniós iránymutatásokra,
 - tekintettel arra, hogy a gondolatszabadságért járó Szaharov-díjat 2012-ben az iráni Naszrín Szotudehnek és Dzsafar Panahinak ítelték oda,
 - tekintettel az emberi jogok Iráni Iszlám Köztársaságban fennálló helyzetével foglalkozó különleges ENSZ-előadó 2022. szeptember 22-i nyilatkozatára, amelyben felelősségre vonást követel Mahszá Amíni haláláért, és felszólít a nők elleni erőszak megszüntetésére,
 - tekintettel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára (ICCPR),
 - tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,
 - tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel 2022. szeptember 13-án az iráni „erkölcsrendészet” Teheránban letartóztatta Zsiná Mahszá Amíni iráni kurd nőt; mivel szemtanúk szerint az „erkölcsrendészet” Zsiná Mahszá Amíni betuszkolta egy rendőrségi furgonba és a teheráni Vozara nevű fogdába való beszállítása során bántalmazta; mivel Zsiná Mahszá Amíni a letartóztatását követően órákon belül kómába esett, és a Vozara nevű fogdából a teheráni Kasra kórházba szállították, ahol 2022. szeptember 16-án életét veszítette;
- B. mivel az iráni elnök, Ebrahim Raiszi és számos tisztviselő ígéretei ellenére a hatóságok eddig nem indítottak átlátható, független szerv általi vizsgálatot Zsiná Mahszá Amíni halálának körülményeivel kapcsolatban; mivel iráni tisztviselők többször is tagadták a felelősséget Zsiná Mahszá Amíni halálával kapcsolatban, létfontosságú bizonyítékokat rejtettek el és megfenyegették az áldozat családját és másokat, akik megkérdőjelezték a hivatalos narratívát és igazságot követeltek; mivel a hatóságok Zsiná Mahszá Amíni családjától megtagadták az összes kórházi dokumentum és a boncolási jegyzőkönyv átadását;
- C. mivel Zsiná Mahszá Amíni halálát követően a Kurdisztán tartományban található Szakkezben, az áldozat szülővárosában tiltakozások kezdődtek, amelyek azóta

áttérjedtek Irán 31 tartományának szinte mindegyikére; mivel a tiltakozásokat nők kezdeményezték, felelősségre vonást követelve Zsiná Mahszá haláláért, és felszólítva a nőkkel szembeni erőszak és megkülönböztetés felszámolására Iránban, amely különösen a nők kötelező fejkendőviselésében nyilvánul meg; mivel a női tiltakozások előmozdították a férfiak szolidaritását, ami a teljes Iránra kiterjedő, reformot követelő és tiltakozó mozgalmat váltott ki azzal a céllal, hogy megdöntsék a jelenleg fennálló helyzetet és az iráni hatóságok elnyomó politikáját;

- D. mivel az iráni biztonsági erők, amelyhez az Amnesty International szerint a Forradalmi Gárda ügynökei, a Baszidsz félkatonai erők és a civil ruhás biztonsági tisztviselők tartoznak, az eltérő vélemények elfojtása érdekében erőszakosan elnyomják az ország egész területén zajló tiltakozásokat; mivel az iráni biztonsági erők jogellenesen és szándékosan éles lőszert, betiltott sörétes lövedékeket és más légpuskalövedékeket alkalmaztak közvetlenül a tiltakozók ellen, valamint könnygázt, vízágyúkat és gumibotot használtak a tüntetők szétesztatására; mivel jogvédő csoportok szerint legalább 76 tüntetőt és közelben tartózkodót öltek meg, de a tényleges halálesetek száma sokkal magasabb lehet; mivel több száz ember megsebesült; mivel az iráni biztonsági ügynökök több száz tiltakozót, aktivistát és újságírókat tartóztattak le, többek között Nilúfar Hámedi újságírókat, aki először tudósított Zsiná Mahszá Amíni letartóztatásáról és kórházba kerüléséről;
- E. mivel 2022. szeptember 16. óta az iráni hatóságok leállították a mobil internetet, szűkítik az internetes szolgáltatásokat és lekapcsolták a közösségimédia-platformokat, válaszul a Zsiná Mahszá Amíni halálát követően a Kurdisztán tartománybeli Szakkezben elkezdődött utcai tiltakozásokra; mivel jelentések érkeztek arról, hogy a fárszi nyelven a „Mahszá Amíni” szavakat tartalmazó SMS-eket blokkolták;
- F. mivel a közel-keleti és észak-afrikai régióban Irán állítja le legtöbbször az internetet, és hosszú múltra tekint vissza a tekintetben, hogy zavargások idején leállítja az internet-hozzáférést az eltérő vélemények elhallgattatása és a tiltakozások elfojtása érdekében; mivel 2021-ben a régióban dokumentált 23 leállásból 5 esetben az iráni hatóságok voltak a felelősek;
- G. mivel az iráni iszlám büntető törvénykönyv értelmében a nyilvános helyen fejkendő nélkül megjelenő nők börtönbüntetéssel, korbácsolással vagy pénzbüntetéssel sújthatók; mivel a törvény kilenc éves kortól alkalmazandó a lányokra; mivel Iránban a nőket és lányokat rutinszerűen állítja le az utcán az „erkölcsrendészet”, és sértegetik és fenyegetik őket;
- H. mivel Zsiná Mahszá Amíni önkényes letartóztatása és a fogva tartása során bekövetkezett halála olyan időszakban következett be, amikor Ebrahim Raiszi kormányának 2021. augusztusi hivatalba lépése óta Iránban fokozódik a rendőrség, a félkatonai erők és a rendészek által a nők és lányok ellen elkövetett zaklatás és erőszak;
- I. mivel az elmúlt években számos női emberijog-védőt tartóztattak le, ítélték el és börtönöztek be a nők emberi jogainak előmozdítása érdekében végzett hosszú távú békés munkája miatt;
- J. mivel Zsiná Mahszá Amíni meggyilkolása jól szemlélteti az Iránban zajló emberi jogi válságot, amelyet az iráni kormány és biztonsági apparátusának rendszerszintű

büntetlensége állandósít, és amely széles körben elterjedt kínzásokat, valamint törvénytelen kivégzéseket és egyéb jogellenes gyilkosságokat tesz lehetővé;

- K. mivel Josep Borrell, a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője 2022. szeptember 25-i nyilatkozatában elítélte Zsiná Mahszá Amíni meggyilkolását és az iráni biztonsági erők által alkalmazott túlzott erőszakot, és bejelentette, hogy az EU a Külügyek Tanácsának következő ülése előtt mérlegelni fogja a rendelkezésére álló valamennyi lehetőséget Zsiná Mahszá Amíni meggyilkolásának kezelésére és arra, ahogyan az iráni biztonsági erők reagáltak az ezt követő tüntetésekre;
- L. mivel az emberi jogok megsértése miatt az Unió korlátozó intézkedéseket fogadott el, beleértve a vagyoni eszközök befagyasztását és a vízumtilalmat az emberi jogok súlyos megsértéséért felelős személyek és szervezetek tekintetében, valamint megtiltotta a belső elnyomás céljára felhasználható eszközök és a távközlés figyelésére szolgáló eszközök Iránba irányuló exportját; mivel ezek az intézkedések továbbra is érvényben maradnak, és azokat rendszeresen frissítik; mivel a legutóbbi, 2022. április 11-i frissítés 2023. április 13-ig meghosszabbította az intézkedéseket;
1. a leghatározottabban elítéli a Zsiná Mahszá Zína Amíni ellen az iráni „erkölcsrendészet” által azért elkövetett erőszakos letartóztatást, bántalmazást és verést, mert állítólag nem tartotta be Iránnak a női öltözködésre vonatkozó szigorú szabályait, mivel „nem megfelelően viselte a hidzsábot”, ami a halálához vezetett;
 2. elítéli, hogy Raiszi elnök és a kormánytisztviselők ígéretei ellenére az iráni hatóságok eddig nem vizsgálták ki megfelelően Zsiná Mahszá Amíni fogva tartás alatt bekövetkezett halálának körülményeit, és ehelyett többször is tagadták a felelősségét a meggyilkolásáért, létfontosságú bizonyítékokat rejtettek el és megfenyegették családját; sürgeti az iráni hatóságokat, hogy indítsanak független, pártatlan és hatékony vizsgálatot Zsiná Mahszá Amíni halálának körülményeivel kapcsolatban, és tisztességes eljárás keretében vonják felelősségre a haláláért felelős személyeket;
 3. teljes szolidaritását fejezi ki az iráni nők és az országon belüli békés tiltakozó mozgalom iránt, amely felemeli hangját a nők és a másként gondolkodók szisztematikus elnyomása ellen, azon kormány ellen, amely csírájában elfojtja a politikai ellenállást és hátrányos megkülönböztetést alkalmaz a kurdokkal, valamint más etnikai csoportokkal és vallási kisebbségekkel szemben; úgy véli, hogy a tiltakozások az iráni népnek a rendkívül korrupt kormánnyal és az erőszakos, teokratikus és titkolódzó állammal szembeni mélységes elégedetlenségének kifejezését jelentik;
 4. határozottan elítéli, hogy az iráni rendőrség és biztonsági erők a tüntetők ellen korlátlan és aránytalan erőszakot alkalmaznak, ami több tucat ember halálát és több száz ember sebesülését okozta; megdöbbenőnek tartja, hogy meggyilkolták a 20 éves Hadísz Nadzsafit, akit a biztonsági erők hatszor lőttek meg a Karadzs városában zajló tiltakozás során;
 5. sürgeti az iráni kormányt, hogy haladéktalanul vessen véget a tüntetések erőszakos leverésének, és indítson független vizsgálatokat a tüntetők meggyilkolásával kapcsolatban; emlékeztet, hogy a békés célú gyülekezés szabadságát a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 21. cikke rögzíti, amelynek Irán is részes fele;

6. követeli, hogy az iráni hatóságok haladéktalanul és feltétel nélkül bocsássák szabadon mindazokat, akiket a tiltakozásokkal kapcsolatban kizárólag azért börtönöznek be, mert békésen gyakorolták a véleménynyilvánítás, az egyesülés és a békés gyülekezés szabadságához való jogukat, és hogy ezen személyek ellen ejtsenek minden vádat; felszólítja az iráni hatóságokat, hogy haladéktalanul bocsássák szabadon azt a kilenc uniós állampolgárt, köztük Alessia Pipernót, akik részt vettek a békés tüntetéseken; mély aggodalmát fejezi ki több mint 20 újságíró, többek között Nilúfar Hámedi, a Zsiná Mahszá Amíni letartóztatásáról és kórházba kerüléséről szóló hírekről elsőként beszámoló újságíró letartóztatása miatt, és felszólítja az iráni hatóságokat, hogy haladéktalanul bocsássák szabadon őket;
7. elítéli az iráni hatóságok által elrendelt internetmegszakításokat és -leállításokat, és sürgeti az iráni kormányt, hogy haladéktalanul állítsa helyre az internethez és a kommunikációhoz való teljes körű hozzáférést az ország egész területén, és szüntesse meg az iráni nép szabad és biztonságos kommunikációhoz és információkhoz való hozzáférési lehetőségével kapcsolatos fennakadásokat, blokkolást és korlátozásokat; hangsúlyozza, hogy az internet-hozzáférés korlátozása és az üzenetküldő szolgáltatások megzavarása sérti és komolyan akadályozza az embereknek a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában – amelynek Irán is részes fele – rögzített véleménynyilvánítási és gyülekezési szabadsághoz való jogát;
8. elítéli, hogy az iráni kormány szisztematikusan hátrányosan megkülönbözteti a nőket olyan törvények és rendeletek révén, amelyek jelentősen korlátozzák szabadságukat, életüket és megélhetésüket; különösen aggódik a kötelező fejkendőviselést előíró, megalázó törvény és annak visszaélészerű érvényre juttatása miatt, amely lehetővé teszi az állami és nem állami szereplők számára, hogy nyilvánosan zaklassák és bántalmazzák a nőket; úgy véli, hogy a nőknek joguk van önállóan dönteni arról, hogy személyes preferenciáik, vallási meggyőződésük, kulturális szokásaik vagy bármely más ok alapján kívánnak-e bizonyos ruhadarabokat vagy szimbólumokat viselni; úgy véli, hogy a hagyományos kulturális vagy vallási ruhadarabok előírása és az ilyen jellegű előírások erőszakos érvényesítése sérti a nők véleménynyilvánítási szabadsághoz, a vallás vagy meggyőződés szabadságához és a magánéletük tiszteletben tartásához való jogát; ösztönzi az iráni kormányt, hogy az országos tiltakozásokat tekintse lehetőségnek arra, hogy hatályon kívül helyezze a nőkre és lányokra nézve kötelező fejkendőviselési törvényeket, valamint hogy eltörölje az „erkölcsrendészetet”, amely érvényre juttatja ezeket a visszaélészerű és diszkriminatív törvényeket;
9. emlékeztet arra, hogy országos felmérések szerint az irániak többsége ellenzi a nők kötelező fejkendőviselésére vonatkozó törvényeket;
10. sürgeti az iráni kormányt, hogy haladéktalanul és feltétel nélkül bocsássa szabadon az összes emberijog-védőt, akiket a véleménynyilvánítás és a meggyőződés szabadságához való joguk békés gyakorlása miatt börtönöztek be; felszólítja az iráni legfelsőbb bíróságot, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése miatt helyezze hatályon kívül a Zahrá Szedíki-Hamadáni és Elhám Csúbdar LMBTI emberijog-védőkkel szemben hozott ítéleteket; felszólítja az iráni kormányt, hogy hagyjon fel az iráni emberijog-védők elleni támadásokkal, és minden körülmények között garantálja, hogy azok a megtorlástól való félelem nélkül és minden korlátozástól, többek között a bírósági zaklatásoktól mentesen folytathassák jogszerű emberi jogi tevékenységeiket;

felszólítja az iráni kormányt, hogy emberi lényként kezelje a fogvatartottakat és tartsa tiszteletben emberi méltóságukat;

11. felhívja az iráni hatóságokat, hogy biztosítsanak állandó meghívást az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának különleges eljárásaiban részt vevő személyek látogatásaihoz, valamint hogy proaktív módon működjenek együtt; sürgeti őket különösen annak biztosítására, hogy az Iráni Iszlám Köztársaság emberi jogi helyzetével foglalkozó különleges ENSZ-előadó beléphessen az országba;
12. kéri az EU-t és tagállamait, hogy az iráni hatóságokkal folytatott minden együttműködést használjanak fel arra, hogy követeljék a tiltakozások elleni erőszakos fellépés azonnali beszüntetését és a véleménynyilvánítás, az egyesülés és a békés gyülekezés szabadságához való joguk gyakorlása miatt letartóztatott valamennyi személy feltétel nélküli szabadon bocsátását, követeljék Zsiná Mahszá Amíni és több tucat tüntető halálának független kivizsgálását, sürgessék az internethez és a kommunikációs csatornákhöz való hozzáférés helyreállítását, és ösztönözzék a nők kötelező fejkendőviselésének eltörlését;
13. felhívja a Külügyek Tanácsát, hogy vegye fel azon iráni tisztviselőket – köztük az „erkölcsrendészettel” kapcsolatban álló valamennyi olyan személyt, akiket Zsiná Mahszá Amíni halálában bűnrészesnek vagy felelősnek találnak vagy felelősek a tüntetők elleni erőszakért – azon személyek uniós jegyzékébe, akikkel szemben Iránban az emberi jogok súlyos megsértése miatt korlátozó intézkedéseket alkalmaztak;
14. felhívja a Bizottságot, hogy a szükségesség és az arányosság elvének szigorú tiszteletben tartása mellett vegye fontolóra annak lehetővé tételét, hogy az uniós székhelyű hírközlési szolgáltatók eszközöket – többek között videokonferenciát, e-tanulási platformokat, webtérképeket és felhőalapú szolgáltatásokat – kínáljanak az iráni embereknek annak biztosítása érdekében, hogy hozzáférjenek azokhoz az online eszközökhöz és platformokhoz, amelyekre emberi jogaik gyakorlásához szükségük van;
15. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy működjenek együtt az ENSZ-szel annak érdekében, hogy az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa létrehozzon egy nemzetközi vizsgálati és elszámoltathatósági mechanizmust a fennálló emberi jogi válság és az Iránban a büntetlenség okozta válság kezelése érdekében;
16. felhívja az Európai Külügyi Szolgálatot, hogy továbbra is vesse fel az emberi jogi kérdéseket az Iránnal folytatott valamennyi csere keretében, többek között az elkövetkezendő magas szintű EU–Irán párbeszéd során, és erősítse meg, hogy az emberi jogok tiszteletben tartása az EU és Irán közötti kapcsolatok fejlesztésének alapvető eleme; felhívja az iráni hatóságokat és az EU-t, hogy kezdjék újra az emberi jogokról folytatott nem hivatalos konzultációkat, ugyanakkor törekedjenek egy hivatalos emberi jogi párbeszéd kialakítására is, egyértelmű célkitűzéseket, konkrét referenciaértékeket és emberi jogi mutatókat meghatározva az előrehaladás mérésére;
17. felhívja az Európai Külügyi Szolgálatot, a Bizottságot és a tagállamokat, hogy növeljék az iráni és a száműzetésben élő emberijog-védők védelmét és támogatását, többek között a Szomszédügyi, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) és a Demokráciáért Európai Alapítvány keretében nyújtott sürgősségi támogatások, valamint sürgősségi vízumok révén, és különösen a női emberijog-védők

kiszolgáltatottságát kezeljék olyan megfelelő védelmi intézkedések révén, amelyek megvédik őket azon sajátos és nemi alapú kockázatoktól, amelyeknek ki vannak téve;

18. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az Iráni Iszlám Konzultatív Nemzetgyűlésnek, az Iráni Iszlám Köztársaság kormányának, valamint az Iráni Iszlám Köztársaság legfőbb vezetője hivatalának.